

Lãnh đạo và trách nhiệm

Tác Giả: Nguyán Háng Quác

Thứ Năm, 15 Tháng 12 Năm 2011 09:02

Väi nhäng nhä lãnh đạo thäc sä, lãnh đạo gän liän väi trách nhiệm träc khi nó đi väi quyän läc.

Đä bàn đän quan hä giäa lãnh đạo và quän lý, có lẽ chúng ta cũng nên bàn tiäp mät khía cänh khác: quan hä giäa lãnh đạo và trách nhiệm.

Thäng, nói đän lãnh đạo, ngäi ta nghĩ ngay đän quyän läc. Đó chä là mät khía cänh. Và khía cänh äy trä thành tiêu chí đä nhän diän bän lĩnh cũng nhä bän chät cäa các nhä lãnh đạo: Mät sä ngäi xem quyän läc nhä cäu cánh và mät sä khác xem quyän läc chä là phäng tiän. Loäi thä nhät là nhäng tên hoät đäu khi đang theo đäi quyän läc và là nhäng kä đäc tài sau khi đã näm đäc quyän läc trong tay. Loäi thä hai khá đäng, tùy theo nhäng mäc tiêu hä nhäm täi: Mät sä ngäi dùng quyän läc nhä mät phäng tiän đä làm giàu khác hänh nhäng ngäi sä đäng quyän läc nhä mät phäng tiän đä thäc hiän các hoài bão län lao và cao cä häng đän dân täc, häc räng hänh, nhân loäi.

Väi nhäng nhä lãnh đạo thäc sä, lãnh đạo gän liän väi trách nhiệm träc khi nó đi väi quyän läc. Đä đành không thä có trách nhiệm län, càng không thä hoàn thành các trách nhiệm län äy, näu không có quyän läc. Nhäng quyän läc, khi đäng mät mình, sä là mät đäa. Khi gän liän, hay đäng hänh, xuät phát tä trách nhiệm, thì läi là mät đäu cän thiät. Bäi väy, ranh giäi giäa quyän läc và trách nhiệm rät mä hä. Tä góc đä tâm lý, ngäi có tinh thän trách nhiệm bao nhiêu càng ham hä quyän läc bäy nhiều. Sä khác biät näm ä hai chä: mät, ä mäc đä äu tiên: ngäi thì äu tiên cho trách nhiệm; ngäi khác thì äu tiên cho quyän läc; và hai, ä góc đä hành xä: ngäi thì hành xä quyän läc mät cách có trách nhiệm, ngäi thì không.

ä đây, có hai đäu cän läu ý:

Thä nhät, tinh thän trách nhiệm trong cách hành xä quyän läc, mät mät, xuät phát tä cá tính và ý thäc, nhäng mät khác, läi cän đäc kiäm soát tä bên ngoài. Biät đäc đäu đó, ä tät cä các näc phát triän, ngäi ta luôn luôn cä gäng xây đäng và hoàn thiän hä thäng kiäm soát quyän läc cäa giäi chính trä gia. Đä không có ai läm đäng quyän läc, ngay cä khi nhân danh tinh thän trách nhiệm. Đó chính là lý do quan träng nhät đä biän minh cho sä tän täi cäa các chä đä dân chä: ngăn chän, ngay tä đäu, sä xuät hiän cäa các tên đäc tài và bäo chúa.

Thä hai, ä Viät Nam, ngäi ta hay phê phán nhäng ngäi ham quyän. ä Tây phäng, ngäi cä läi, ngäi ta xem đó là đäu tä nhiên. Không ai ngäc nhiên hay chê bai các chính khách khi hä bày tä tham väng quyän läc cäa hä. Ngäi ta chä chê bai các chính khách thiäu tham väng và không dám chäp nhän thä thách đä đät đäc quyän läc. Ngäi ta xem, chä riêng đäu đó thôi,

Lãnh đạo và trách nhiệm

Tác Giả: Nguyán Háng Quác

Thứ Năm, 15 Tháng 12 Năm 2011 09:02

---

các chính khách &y đã không đß tß cách đß trß thành nhà lãnh đßo.

Lãnh đßo đi lißn vßi trách nhißm. Hßn nßa lãnh đßo và trách nhißm là mßt.

Nhßng nhßng trách nhißm đó là gì?

Lßi phßi phân bißt hai loßi trách nhißm: Trách nhißm đßi vßi bßn thân và trách nhißm đßi vßi ngßoi khác. Làm lãnh đßo là nhßn lãnh trách nhißm vßi ngßoi khác chß không phßi chß vßi bßn thân. Câu nói đã thành danh ngôn & Vißt Nam: “Không thành công cũng thành nhân”, thßt ra, là câu nói cßa mßt ngßoi thßt bßi. Đó chß là mßt chßn lßa cußi cùng cßa nhßng ngßoi có hoài bão và chí khí nhßng lßi bß đßy vào đßng cùng. Vßi nhßng ngßoi lãnh đßo, nghĩa là nhßng ngßoi chißn thßng, đã có quyßn lßc trong tay, mßc tiêu lßn nhßt là thành công chß không phßi là thành nhân. Đßng hßn, ß cßng vß &y, ngßoi ta chß thành nhân khi, và chß khi, thành công. Không có gì đáng ngßc nhiên khi nhißu nhà lãnh đßo thßng tß ra lo lßng vß các di sßn mà hß đß lßi sau bao nhiêu năm cßm quyßn cũng nhß cách lßch sß đánh giá vß sß nghißp cßa hß.

Cái gißi là trách nhißm vßi ngßoi khác, ß vai trò ngßoi lãnh đßo qußc gia, có mßt đßnh nghĩa rõ ràng: trách nhißm vßi đßt nßoc. Trách nhißm đó đßc cß thß hóa tùy theo hoàn cßnh, ß đó, mßt sß vßn đß nßi bßt lên, trß thành ßu tiên, cßn đßc hoàn tßt trßc các vßn đß khác. Nhßng dù hoàn cßnh có thay đßi đßn mßy thì nßi dung chính cßa trách nhißm đßi vßi đßt nßoc cũng là, trßc hßt, đßp ßng đßc các nguyßn vßng chính đáng cßa qußn chúng. Qußn chúng đßng quan tâm đßn vßn đß kinh tß nhßt? - Kinh tß sß trß thành trách nhißm hàng đßu! Qußn chúng quan tâm đßn dân chß nhßt? – Dân chß sß trß thành trách nhißm hàng đßu!

Hßn nßa, qußn chúng không phßi chß là nhßng ngßoi dân đßng sßng và đßn phòng phißu theo kß hßn mà còn bao gßm cß nhßng ngßoi đã khußt và chßa ra đßi. Vßi nhßng ngßoi đã khußt, tßc vßi tißn nhân, nhißm vß quan trßng nhßt cßa nhà lãnh đßo là phßi bßo vß di sßn và truyßn thßng. Vßi nhßng ngßoi chßa và sß ra đßi, nhißm vß cßa nhà lãnh đßo là phßi đß lßi cho hß mßt di sßn tßt đßp hßn cái di sßn mà thß hß hißn tßi đßng có. Không có nhà lãnh đßo nào có thß đßc xem là có trách nhißm nßu tiêu sßch cß vßn lißng cßa con cháu, thßm chí, đß lßi cho con cháu nhßng gßnh nß do chính mình tßo ra và không thß trß đßc.

Nhß vßy, nhißm vß cßa nhà lãnh đßo không phßi chß là gißi nhßng bài toán trong hißn tßi mà còn phßi gißi cß nhßng bài toán trong tßng lai. Ngßoi ta đòi hßi nhà lãnh đßo phßi có vißn kißn là vì vßy. Thißu vißn kißn, ngßoi ta, may lßm, chß là nhà qußn lý chß không phßi là nhà lãnh đßo.

Vißn kißn là nhìn xa vß tßng lai. Tßng lai lßi là mßt cái gì khá mß hß. Bßi vßy, ngßoi ta thßng đòi hßi ß nhà lãnh đßo không phßi chß khß năng phân tích sâu sßc mà còn mßt nißm tin mãnh lißt. Không có mßt nißm tin mãnh lißt, nhà lãnh đßo không thß làm cho ngßoi khác tin tßng và theo mình.

Nhà lãnh đßo cßn có vißn kißn. Nhßng hß không đi vào tßng lai mßt mình. Sß khác bißt gißa mßt nhà lãnh đßo và các nhà cß vßn cßa hß chính là ß đßm đó. Cß hai đßu có thß có vißn kißn, nhßng chß có nhà lãnh đßo là có khß năng tßp hßp lßc lßng đß bißn vißn kißn &y thành hißn thßc. Có ba cách tßp hßp lßc lßng: cßng bßc, lßa đßi và tß nguyßn. Cách thß nhßt và thß hai là cßa nhßng tên đßc tài. Cách thß ba là cßa các nhà lãnh đßo dân chß. Tßp hßp đßa trên cßng bßc hay lßa đßi, nßu thành công, chß thành công trong ngßn hßn. Và cũng không bao giß trßn

Lãnh đạo và trách nhiệm

Tác Giả: Nguyễn Hoàng Quốc

Thứ Năm, 15 Tháng 12 Năm 2011 09:02

---

vấn. Chúng có sự tiếp hợp dựa trên tự nguyện, hình thành tổ sự đồng thuận và sự đồng hành mới chắc chắn và lâu dài: đây nguyên nhân ta không chấp nhận tiếp hợp để các sự cố ngẫu nhiên mà còn tiếp hợp để các cố tâm hành và trí tuệ.

Sự tiếp hợp dựa trên tự nguyện cần một điều kiện cần bổn: tin cậy. Trách nhiệm của nhà lãnh đạo là tạo đồng thuận và bổn sự tin cậy này. Để hoàn thành trách nhiệm này, nhà lãnh đạo có trách nhiệm khác: đi đầu. Không thể có sự tin cậy nếu không có đi đầu. Nhưng không thể có đi đầu nếu không có sự chấp nhận hoặc cảm đoán sự phê phán. Trong lãnh vực chính trị, đi đầu thể chất là dám đồng thuận trước các phê phán. Đó là nguyên tắc của dân chủ đồng thuận cũng là điều kiện của tin cậy, đồng thuận cũng là điều kiện để tiếp hợp lập công, nghĩa là, cũng chính là điều kiện để tạo nên sự cảm nhận cho nhà lãnh đạo.

Nhìn lại giai đoạn Việt Nam hiện nay, bổn thể nghĩ xem họ có phải là những người có trách nhiệm không?